

10.05.2024

POL-2024-62818

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

HE 27/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta

Helsingin poliisilaitoksen lausunto

1 Lausuntopyyntö

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Helsingin poliisilaitokselta kirjallista asiantuntijalausuntoa Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta (HE 27/2024 vp).

2 Esityksen pääasiallinen sisältö

Hallitusohjelman kansalaisuutta koskevia kirjauksia toteutetaan vaiheittain. Tässä esityksessä ehdotetaan muutoksia kansalaistamisen edellytyksenä olevaa asumisaikaa koskeviin säännöksiin. Ehdotettujen muutosten tarkoituksena on korostaa onnistunutta kotoutumista kansalaisuuden saamisen edellytyksenä ja mahdollistaa turvallisuusnäkökohtien huomioiminen entistä paremmin.

Esityksen mukaan kansalaistamiseen edellytettävä asumisaika pidennettäisiin viidestä kahdeksaan vuoteen ja asumisajaksi hyväksyttäisiin vain oleskeluvalla tapahtunut oleskelu. Asumisaikaan hyväksyttävien ulkomaanpäivien määrää vähennettäisiin. Laista poistettaisiin kansainvälistä suojelua saavan asumisaikaa koskeva poikkeus. Kansalaisuudettoman, Suomen kansalaisen puolison, kielitaitoedellytyksen täyttävän hakijan ja 15 vuotta täyttäneen lapsen osalta asumisaikaa nostettaisiin yhdellä vuodella viiteen vuoteen. Lisäksi asumisaikaa nostettaisiin yhdellä vuodella kolmeen vuoteen tilanteissa, joissa asumisajasta poiketaan erittäin painavista syistä. Lakiin lisättäisiin erillinen poikkeusperuste Suomen edustuston työntekijän puolisolle, jolta edellytettäisiin kahden vuoden asumisaikaa. Lisäksi lakiin lisättäisiin uusi lakisääteinen enimmäiskäsittelyaika, joka edistäisi kansainvälistä suojelua saavien ja kansalaisuudettomien henkilöiden kansalaisuushakemusten kiireellistä käsittelyä.

Hallituksen tarkoituksena on antaa kansalaistamisen edellytyksiä koskeva toinen muutosesitys eduskunnalle syysistuntokaudella 2024 ja kolmas muutosesitys keväistuntokaudella 2025. Toisessa vaiheessa on suunniteltu toteutettavaksi muun muassa toimeentuloa, nuhteettomuutta, henkilöllisyyden selvittämistä sekä kansalaisuuden menettämistä ja peruuttamista

koskevat hallitusohjelmakirjaukset. Kolmas vaihe tulee sisältämään kansalaisuuskokeen käyttöönottoa koskevia ehdotuksia.

3 Asiantuntijalausunto

Yleistä

Helsingin poliisilaitos katsoo, että kansalaisuuslain (259/2003) muuttaminen on tarpeellista sekä ajankohtaista, ja nyt esitetyt muutokset ovat lähtökohtaisesti kannatettavia. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta erityisen tärkeänä on pidettävä syysistuntokaudella 2024 toteutettavaksi suunniteltua kansalaisuuden menettämistä ja peruuttamista koskevien säännösten muuttamista.

Asumisajan pidentäminen

Helsingin poliisilaitos pitää asumisajan pidentämistä koskevaa esitystä kannatettavana. On perusteltua olettaa asumisajan pidentämisen lisäävän henkilön valmiuksia elämiseen suomalaisessa yhteiskunnassa ja aloittaa kotoutuminen ennen kansalaisuuden hakemista.

Pidempi asumisaika merkitsee myös sitä, että mm. viranomaisten rekistereihin kertyy mahdollisesti enemmän tietoa kansalaisuutta hakevasta henkilöstä, mikä tukee kansalaisuutta hakevan nuhteettomuusedellytyksen arviointia.

Asumisajan alkaminen

Asumisajaksi hyväksyttäisiin vain oleskeluluvalla tapahtunut oleskelu Suomessa, mitä lähtökohtaa voidaan pitää perusteltuna ja hyväksyttävänä. Kansalaisuuslain 14 §:n 1 momentin 3 kohdan kumoaminen merkitsee sitä, että turvapaikanhakijana Suomessa asuneen ja kansalaisuutta hakevan henkilön asumisaika laskettaisiin alkavaksi vasta oleskeluluvan myöntämispäivästä lukien.

Poliisilaitos katsoo aiheelliseksi tuoda esiin, että turvapaikkahakemuksen käsitteleminen saattaa kestää jopa useita vuosia, jonka aikana turvapaikanhakija on todennäköisesti ainakin jossakin määrin kotoutunut Suomeen, vaikka ei olekaan kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettujen toimenpiteiden kohteena. Ainakin joissakin tilanteissa muutos saattaa johtaa jopa kohtuuttomiksi katsottaviin tilanteisiin.

Poliisilaitoksen näkemyksen mukaan kansalaisuuslain 14 §:n 1 momentin 3 kohdan kumoamisen sijaan saattaisi olla perustellumpaa muuttaa kyseistä lainkohtaa asettamalla esimerkiksi kielitaitoa koskeva lisäedellytys (kanustin) sille, että asumisaika laskettaisiin turvapaikkahakemuksen jättämishetkestä lukien.

Asumisaikaan hyväksyttävät ulkomaanpäivät

Nykyinen kansalaisuuslaki sallii hakijan oleskelun Suomen ulkopuolella jopa puolet vaaditusta asumisajasta, mitä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Kansalaisuuslain säännökset koskien Suomen ulkopuolella oleskelemista, ovat myös vaikeaselkoisia. On perusteltua rajoittaa kansalaisuutta hakevan ulkomailla oleskelun aikaa nykyisestään ja edellyttää tiiviimpää Suomessa oleskelemista.

Poliisipäällikkö
Poliisikomentaja

Jai Liukku

Rikosylitarkastaja

Vesa Hietala

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 10.05.2024 klo 17:52. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Liitteet

-

Jakelu

Kirjoita tähän tai valitse Muut toiminnot - Jakelu, Tiedoksi, Läsna

Tiedoksi

Poliisihallitus